

Я. Ю. Голобородько

Дніпрова Чайка

ДНІПРОВА ЧАЙКА (справж. – Березина Людмила Олексіївна; 20. 10(01. 11). 1861, с. Карлівка Ананьїв. пов. Херсон. губ., нині с. Зелений Яр Доманів. р-ну Микол. обл. – 13. 03. 1927, с. Германівка, нині Обухів. р-ну Київ. обл., похов. у Києві) – письменниця, педагог, фольклорист. Дружина [Ф. Василевського](#). Навч. у Херсон. жін. гімназії, у спец. школі Михайлів. жін. монастиря в Одесі, закін. Одес. приватну жін. гімназію (1879). Вчителювала на Херсонщині, Одещині, у Бессарабії. На 4-му археол.-етногр. з'їзді в Одесі 1884 представила зібрані нею у Таврії 3 зошити фольклор. матеріалу. 1885–87 і 1895–1908 мешкала у Херсоні, де активно займалася літ. творчістю і етногр. дослідженнями. Брала участь у діяльності Херсон. організації допомоги політв'язням (1903–04). У 1905 була заарешт. за розповсюдження забороненої літ-ри. Від 1908 – у Києві. Співпрацювала з товариством «Просвіта». Почала писати рос. мовою, перші твори українською мовою надрукувала в альманасі «Нива» (Одеса, 1885) – вірші «Пісня», «Вісточка», оповідання «Знахарка». Друкувалася також у альманахах «Степ», «Перший вінок», «Хвиля за хвилею», «Досвітні огні», часописах «Зоря», «Правда», «КС», «ЛНВ», антологіях «Вік», «Українська муза». Поезія Д. – відображення внутр. суперечностей обдарованої і нереалізованої лір. героїні, драматизму жін. долі, складнощів інтим. стосунків, величі і безпосередності природи. У прозі Д. Ч. звертається до проблем ролі звичаїв, традицій у стилістиці нар. побуту («Знахарка», 1885), взаємовідносин між укр. інтелігенцією і нар. верствами, селянством («Чи сквиталася?», 1899; «На Солоному», 1911), життя селянина-мислителя, шукача істини («Вольтер'янець», 1896), самореалізації для твор. індивідуальності («Тень несозданных созданий», 1898), морал. й інтелект. радикалізму у ставленні до світу («Уночі», 1896–1909). Значну кількість твор. доробку письменниці складають поезії в прозі

(«Суперечка», «Скеля», «Морське серце», «Дівчина-чайка», «Шпаки», «Самоцвіти» та ін.), у яких концентровано відбито романтичний характер світорозуміння Д. Ч., її схильність до алегорій, символів, розгорнутих метафор, ритмомелодики, патетики. У її лір.-філос. мініатюрах постають розмірковування над осн. аспектами буття людини й природи – сутністю зради й духов. стійкості, силою добра, добрих вчинків і небезпекою бездіяльності, величчю стихії та самопожертви в ім'я людей. Поезії в прозі Д. Ч. – помітний внесок у романтико-алегорійну прозу кін. 19 – поч. 20 ст., представлену творами М. Горького, М. Коцюбинського, В. Стефаника, О. Кобилянської. Д. Ч. підтримувала дружні стосунки з багатьма діячами укр. культури, мистецтва й літ-ри, серед них – М. Старицький, Олена Пчілка, М. Коцюбинський, Леся Українка, М. Заньковецька, Д. Маркевич, О. та С. Русові, Ганна Барвінок, Б. Грінченко, А. Кримський, Д. Яворницький. Композитор М. Лисенко створив низку романсів на вірші Д. Ч., а також опери для дітей «Коза-дереза» (1883), «Пан Коцький» (1891), «Зима й весна» (1893). О. Дей і В. Пінчук упорядкували зб. «Народні пісні з голосу Дніпрової Чайки та в її записах» (К., 1974).

Основні твори

Твори. Кн. 1–2. К., 1919–20; Твори: У 2 т. Х., 1931; Твори. К., 1960; Вибрані твори. К., 1987.

Рекомендована література

1. Коваленко-Коломацький Г. Днірова Чайка // Червоний шлях. 1927. № 4;
2. Покальчук В. Днірова Чайка // Життя й революція. 1927. № 7–8;
3. Пінчук В. Днірова Чайка: Життя і творчість. К., 1984;
4. Немченко І. Херсонські сторінки життя Дніпрової Чайки // Пд. архів. 1993. № 1;
5. Тарнавська М. Днірова Чайка і Любов Яновська – англійською мовою // Всесвіт. 2000. № 1–2;
6. Голобородько Я. Днірова Чайка: Файли долі та творчості: Літературознавче есе // Вітчизна. 2005. № 7–8.

Бібліографічний опис:

Днірова Чайка / Я. Ю. Голобородько // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2008. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-22181>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).